

Attachment 1

Gin opre kakala vorbi. Šun e vorbi taj phen palpále vorba.

Vorbi:

1. *Kana kerd'ilas i Čaja taj ká?*
2. *Keŕengi sas, kana ingerde la ando koncertráko?*
3. *Kas mundárde andi Osvěťima?*
4. *Ká avilas i Čaja palpále pala háburúvo?*
5. *So kerel?*
6. *Kana kezdindas te makhel e fenkípura ávri?*
7. *Ká sas ávri šute lake fenkípura?*
8. *Mír-i i Čaja zuráli romňi?*

[for teacher]

I Čaja Stojka

I Čaja Stojka kerdilas angla háburúvo ando májuši 1933 ando Bejči. Lovárkiňa-j. Kana sas dešeberšengi, ingerde la taj laka deja taj e pheňan taj e phralen andi Osvěťima taj khoutar pale andej ávera koncentrákura. Andi Osvěťima múlas o maj terno phral. A deja, e dúje pheňan taj e dúje maj phúre phralen či mundárde. No sa e ávera anda nípo khote múle.

I Čaja pala háburúvo avilas palpále ando Bejči, ká trajij ži ađejs taj ži ađejs kerel khote peski búťi. Skirij e keňvi pa háburúvo taj makhel e fenkípura. Či makhelas e fenkípura mindár, kadi búťi kezindas te kerel ando berš 1989, kana avilas-tar anda Japonsko. Khat anglunes sikadas peski keňva, savi teje skirindas. Kadi keňva bušol: Trajinas kadej te na len ame sáma. Ávri sas dini ando berš 1988.

Lake fenkípura sas ávri šute ando Bejči, ando Ňamco, ando Japonsko, andi Amerika taj vi amende ando Čexo. I Čaja naďon zuráli romňi-j, ká bírindas te vorbij sar angluni pa háburúvo. Ži atunči khonik pár leste či skirijas taj či na vorbijas. Mindík kana gindoj pe pe kado, hát naďon dukhal la lako jílo. I Čaja Stojka phírel andej školi taj andej muzejomura te vorbij e šavourenca pa háburúvo, sar sas lako nípo taj e ávre Romen murdárkerde. Kadi búťi kerel azír, te na bistrel pe pe kado.

Ceija Stojka

Ceija Stojka se narodila před válkou v roce 1933 v Rakousku. Je olašská Romka. Když jí bylo dest let odvěkli jí a její maminku, sestry a bratry do Osvětimi a odtamtud potom do jiných koncentračních táborů. V Osvětimi zehynul její nejmladší bratr. Maminka, dvě sestry a dva nejstarší batři přežili. Ale ostatní z rodiny byly zavražděny.

Ceija se po válce vrátila do Vídně, kde žije a pracuje dodnes. Píše knihy o válce a maluje obrazy. Obrazy nezačala malovat hned, ale až po svém návratu z Japonska v roce 1989, kde představila poprvé svou nejznámější knihu: "Žijeme ve skrytu". Tato kniha byla vydána v roce 1988.

Její obrazy byly vystaveny v Rakousku, v Německu, v Japonsku, v USA a i České republice. Ceija Stojka je nesmírně silná romská osobnost, která jako první začala o holocaustu Romů mluvit. Do té doby o něm nikdo nepsal ani nemluvil. Přestože jsou pro ni dodnes vzpomínky na válku velmi bolestné, pravidelně navštěvuje školy a muzea, a o tragickém osudu své rodiny a ostatních Romů vypráví, aby se na něj nezapomnělo.

1. Kana kerdilas i Čaja taj ká?
2. Keťengi sas, kana ingerde la ando koncertráko?
3. Kas mundárde andi Osvěťima?
4. Ká avilas i Čaja palpále pala háburúvo?
5. So kerel?
6. Kana kezindas te makhel e fenkípura ávri?
7. Ká sas ávri šute lake fenkípura?
8. Mír-i i Čaja zuráli romňi?

1. Angla háburúvo ando májuši ando Bejči.
2. Dešeberšengi.
3. E maj terne phrales.
4. Ando Bejči.
5. Skirij e keňvi pa háburúvo taj ávri makhel e fenkípura.
6. Kana avilas anda Japonsko, taj kado sas ando berš 1989.
7. Ando Bejči, ando Japonsko, andi Amerika taj amende.
8. Ká bírindas te vorbij pa Romengo háburúvo. Anglál la pár leste khonik či skirijas taj či na vorbijas.